

Pere Verdaguer, l'escriptor militant

Esbós de retrat de l'escriptor nord-català d'origen banyolí que va morir el mes de febrer

Pere Verdaguer (Banyoles, 1929 - Perpinyà, 2017) va ser durant mig segle un dels principals promotors de la llengua catalana al nord de les Alberes. Al llarg d'aquests anys va teixir una obra molt extensa dedicada a la divulgació lingüística i a la literatura, sobretot de ciència-ficció, amb una fita fàcil de resumir a la manera d'Espriu: mantenir-se fidel al servei d'aquest poble.

MÒNICA BOIXADER > TEXT

Pere Verdaguer, un dels principals referents de la llengua catalana a la Catalunya del Nord, era fill de la Retirada. I això vol dir que va néixer a Banyoles l'any 1929, que va creuar la ratlla el 1939 i que va morir a Perpinyà l'1 de febrer del 2017. «En Pere se sentia bé a tot arreu, al nord i al sud. Els seus pares, en canvi, no se sentien bé mai, ni a un costat ni a l'altre», m'explicarà, quan vagi a veure-la, la Ginette, la seva muller. «Venia molt sovint a Banyoles, sobretot quan hi havia mercat, perquè li agradava la gent, parlar-hi i que l'escoltessin...», em dirà l'Imma, una neboda llunyana, a qui se sentia molt proper. «Va voler demostrar que fossis on fossis, amb els ideals clars, tot és possible. Sempre va tenir un discurs esperançat per a Catalunya». I amb aquesta premissa va arribar a ser professor de llengua a la Universitat de Perpinyà o membre de la Secció Filològica de l'IEC. I aquesta

ascensió gairebé miraculosa, de refugiat, d'immigrant, d'estranger a escriptor, dialectòleg, doctor s'explica, potser, només per aquesta tossuderia joiosa de la qual em parla l'Imma. És per això que vaig a visitar la Ginette i la Mireia, la seva filla, a casa seva, a Perpinyà.

Hi ha, en entrar, l'Alcover-Moll com un mapa, com una bandera, com un avís. Després cambretes i més cambretes que se succeeixen. Cambretes que ja no ho són, perquè han esdevingut només un passadís de parets de paper. Hi ha llibres nous i llibres vells, que es barregen sense escrúpols ni pudor. De tant en tant, entremig, diaris doblegats o apilonats, esbossos de textos fets

Va voler demostrar que fossis on fossis, amb els ideals clars, tot és possible. Sempre va tenir un discurs esperançat per a Catalunya

>> *Pere Verdaguer (1980).*

amb màquina d'escriure, cartes encara per obrir... Tot esgrogueint-se, aturat. «No ens va deixar cap indicació sobre què havíem de fer amb tots aquests papers», diu la Mireia. Cal endreçar, doncs, tota una vida. No hi ha cap bocí de paret lliure; el pis, però, respira. Tinc la sensació de contemplar un

MÒNICA BOIXADER

paisatge. Hi ha un jersei blau clar que reposa sobre la seva cadira d'escriptori. I un mòbil de coloms blancs de paper, quietíssim. Hi ha un deix d'*Homer i Langley* de Doctorow que s'insinua ara per aquí, ara per allà. I així, aquell pis és tan seu, que sembla que ell hagi d'arribar d'un moment a l'altre.

I vaig repassant com els llibres de temàtiques, mides i èpoques diverses es trenen entre si. Així veig la *Gramàtica* de Badia i Margarit a frec de *Les incerteses* de Cabré. També veig uns quants volums de les obres completes de Fabra, que ressalten per sobre dels altres per la seva blancor. Cada volum, però, en una cambra diferent... I ho dic. La Ginette constata allò que veig: Pere Verdaguer no seguia cap ordre. Es menava, doncs, per l'ara i l'aquí. Hi ha papers, diaris i llibres que fa seixanta anys que s'estan immòbils allà on Verdaguer, un dia, els va deixar sense pensar-hi gaire. La Ginette somriu quan ho explica. I riem una mica, baixet, d'aquella manera que es pot riure quan hi ha el regust de la mort a prop. Llavors m'explica

>> *Biblioteca i espai de treball de Pere Verdaguer a casa seva, a Perpinyà.*

que, com més passava el temps i com més llibres acumulava, més dificultats tenia per trobar el llibre que cercava. Finalment va decidir que els cercaria un màxim de quinze minuts. Si no l'havia trobat, baixava a comprar-lo. I, havent-lo consultat, de nou el deixaria allà on era quan l'havia acabat de consultar. Al costat de Plutarc o a la vora Llor, què hi fa? I és que Verdaguer mai no va ser amic de perdre el temps. Sempre treballava, sempre barrinava. Només així

Pere Verdaguer no seguia cap ordre. Es menava, doncs, per l'ara i l'aquí. Hi ha papers, diaris i llibres que fa seixanta anys que s'estan immòbils allà on Verdaguer, un dia, els va deixar sense pensar-hi gaire

>> *Pere Verdaguer.*

s'explica com va arribar a escriure una seixantena de llibres com a divulgador de la llengua i la cultura catalanes, una tretzena com a escriptor o a traduir Roderreda al francès. Només així s'explica com va arribar a cofundar el Grup Ros-